

**Комитет за координацију надзора
финансијског сектора Републике Српске**

**ИЗВЈЕШТАЈ
КОМИТЕТА ЗА КООРДИНАЦИЈУ НАДЗОРА
ФИНАНСИЈСКОГ СЕКТОРА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
ЗА 2023. ГОДИНУ**

Бања Лука, јун 2024. године

САДРЖАЈ

Ријеч председавајуће	2
1. О Комитету за координацију надзора финансијског сектора Републике Српске	4
1.1. Оснивање и циљеви функционисања Комитета за координацију надзора финансијског сектора Републике Српске.....	4
1.2. Комисија за сарадњу надзорних органа финансијског сектора	5
1.3. Законодавни оквир	5
2. Извјештај о раду Комитета	6
2.1. Активности које се односе на одржавање стабилности и унапређење финансијског сектора	7
2.1.1. Одржавање стабилности и унапређење финансијског сектора	7
2.1.2. Заједничке активности чланица Комитета	12
2.1.3. Промоција и едукација.....	12
3. Стање финансијског сектора у 2023. години	13
3.1. Банкарски сектор	13
3.1.1. Основни показатељи.....	13
3.1.2. Профитабилност	15
3.1.3. Пондерисане номиналне и ефективне каматне стопе банака.....	15
3.2. Микрокредитне организације.....	15
3.2.1. Основни показатељи.....	16
3.2.2. Пондерисане номиналне и ефективне каматне стопе МКО	16
3.3. Даваоци лизинга.....	16
3.4. Тржиште осигурања	17
3.4.1. Основни показатељи пословања друштава за осигурање из Републике Српске	17
3.4.2. Преглед осталих учесника на тржишту осигурања	18
3.4.3. Тржиште добровољног пензијског осигурања.....	18
3.5. Тржиште капитала.....	19
3.5.1. Основни показатељи	19
3.5.2. Учесници на тржишту капитала и листиране хартије од вриједности.....	20
3.5.3. Инвестициони фондови	21
3.5.3.1. <i>Нето вриједност имовине фондова</i>	22
4. Приједлог мјера и активности за 2024. годину.....	23
4.1. Извршење Плана рада Комитета за 2023. годину.....	23
4.2. План рада Комитета за 2024. годину	23

Ријеч предсједавајуће

Извјештај Комитета за координацију надзора финансијског сектора Републике Српске за 2023. годину припремљен је и подноси се у складу са Законом о Комитету за координацију надзора финансијског сектора Републике Српске, а садржи:

1. извјештај о раду Комитета,
2. скраћени приказ стања цјелокупног финансијског сектора, те
3. приједлог мјера и активности за 2024. годину.

У условима неизвјесности на међународном финансијском тржишту, као и негативних економских посљедица глобалних дешавања, које су се, између осталог, манифестовале кроз раст цијена услед инфлације и раста каматних стопа, чланице Комитета су, како појединачним дјеловањем, тако и у међусобној сарадњи путем Комитета, очувале повјерење у финансијски сектор. У складу са овлашћењима, Комитет је дао значајан допринос доношењу и осавремењавању правног оквира финансијског сектора у циљу даљег јачања надзорног и регулаторног оквира финансијског тржишта.

У извјештајном периоду, банкарски сектор, као највећи сегмент домаћег финансијског тржишта, одржао је стабилност, која се огледа у задовољавајућим стопама адекватности капитала и стопама ликвидности, позитивном пословању свих банака уз побољшање коефицијената профитабилности. Комитет је редовно разматрао информације Агенције за банкарство Републике Српске у вези са најважнијим параметрима пословања банкарског и микрокредитног сектора у 2023.г. Небанкарски сектор је, такође, пословао са позитивним финансијским резултатом, при чему је забиљежен раст премије у сектору осигурања, као и раст укупног промета на Бањалучкој берзи хартија од вриједности а.д. Бања Лука, уз наставак тренда раста учешћа дужничких хартија од вриједности у укупном промету. Основни подаци о финансијском сектору дати су у посебном дијелу овог извјештаја, а детаљнији показатељи и анализе предмет су појединачних годишњих извјештаја надлежних надзорних органа финансијског сектора. Комитет је значајну пажњу посветио и разматрању предложених рјешења за усаглашавање и унапређење прописа којима се уређује финансијски сектор. У извјештајном периоду дат је допринос доношењу прописа у области платних услуга којим се врши развој тржишта електронског новца. Наиме, постојећи систем платног промета се континуирано унапређује у складу са примјењивим међународним стандардима и позитивном праксом земаља из окружења, па се у 2023. г. приступило изради закона којим се уређује електронски новац. Овај закон представља регулаторни одговор на појаву савремених финансијских услуга на међународном тржишту, с циљем стварања правних предуслова за њихов развој на домаћем тржишту. Уређивањем ових послова постављају се сигурне основе за коришћење дигиталног облика новца не само у свакодневном животу грађана, већ и за ефикасније и економичније пословање привредних субјеката.

У области осигурања значајно питање у извјештајној години било је питање либерализације аутоосигурања. Будући да се нису стекли услови за прелазак на либерални режим одређивања цијена осигурања од аутоодговорности, Комитет је подржао приједлог да се пролонгира раније утврђен рок за увођење дјелимичне либерализације цијена осигурања од аутоодговорности најкасније до почетка 2027. г, како би се тржиште осигурања додатно оснажило, и како би се благовремено испунили предуслови за успјешно реализовање ове реформске мјере.

Имајући у виду ризике од коришћења финансијског система за прање новца и финансирање терористичких активности, а уважавајући преузете међународне обавезе из области спречавања прања новца и финансирања терористичких активности, Комитет је у извјештајном периоду разматрао и питања која су била актуелна из ове области.

У оквиру Комитета редовно су размјењиване информације о напретку и препорукама добијеним за финансијски сектор у процесу приступања Европској унији, те активностима усмјереним на реализацију тих препорука.

У наредном периоду, јачање финансијског сектора и његове отпорности на поремећаје биће кључне активности Комитета, са посебном пажњом усмјереном на осавремењавање прописа из

сектора банкарства, микрокредитног сектора, платних услуга, девизног пословања, као и области осигурања у складу са директивом Солвентност II.

Дјеловање Комитета за координацију надзора финансијског сектора Републике Српске, сарадња и размјена информација чланица, како у редовним, тако и ванредним околностима, потврдили су оправданост успостављања овог тијела, чији ће задаци и поступање, увјерени смо, и убудуће служити очувању стабилности финансијског сектора, а тиме и укупног привредног живота Републике Српске.

Зора Видовић

Предсједавајућа Комитета за 2023. годину

1. О Комитету за координацију надзора финансијског сектора Републике Српске

1.1. Оснивање и циљеви функционисања Комитета за координацију надзора финансијског сектора Републике Српске

Комитет је основан Законом о Комитету за координацију надзора финансијског сектора Републике Српске¹ (у даљем тексту: Закон). Законом су, уређени и начин рада и овлашћења Комитета, као и начин међусобне сарадње и координације Агенције за банкарство Републике Српске, Агенције за осигурање Републике Српске и Комисије за хартије од вриједности Републике Српске (у даљем тексту: надзорни органи).

Чланови Комитета су: министар финансија Републике Српске, директор Агенције за банкарство Републике Српске, директор Агенције за осигурање Републике Српске и председник Комисије за хартије од вриједности Републике Српске.

Циљ оснивања Комитета је подршка стабилности и ефикасности финансијског сектора у цјелини, као и његових појединачних сегмената, те обезбјеђење заштите права корисника финансијских услуга. Овај циљ постиже се, између осталог, успостављањем различитих облика координисане сарадње надзорних органа, као основе за свеобухватан и синхронизован надзор различитих активности које финансијске институције обављају на тржишту, не утичући на појединачне надлежности, овлашћења и одговорности чланица Комитета. Континуирана и ефикасна сарадња надзорних органа, те конвергентност принципа и пракси надзора, механизми су путем којих надзор прати развој тржишта, те на флексибилан и проактиван начин одговара новим и сложенијим захтјевима. Овакав приступ надзора финансијског сектора у складу је са директивама Европске уније и савременом међународном праксом.²

Према члану 6. Закона, у најширем смислу, надлежност Комитета обухвата сарадњу надзорних органа, која се одвија кроз:

- креирање и спровођење јединствене стратегије и смјерница из области регулисања и надзора финансијског сектора,
- иницирање усаглашавања прописа са захтјевима тржишта, међународним стандардима и прописима Европске уније,
- годишње планирање заједничких активности и праћење реализације закључених споразума,
- идентификовање потенцијалних проблема и уочавање кризних ситуација ради избјегавања негативних посљедица,
- заузимање ставова и предлагање мјера ради јачања и унапређивања надзора финансијског сектора,
- обезбјеђење приступа информацијама и размјену података потребних у поступку спровођења надзора финансијских организација,
- размјену података у поступку издавања дозвола,
- размјену података о чињеницама и догађајима који се односе на повезана лица, која могу имати утицаја на ситуацију или радњу која је предмет контроле другог надзорног органа,
- обезбјеђење података потребних за рјешавање појединачних питања и доношење одлука,
- организовање заједничких контрола,

¹ „Службени гласник Републике Српске“, бр. 49/09.

² The High Level Group on Financial Supervision in EU Report, chaired by Jacques Delarosiére, Brussels, 2009.

- обезбјеђење и размјену информација о неправилностима утврђеним од надзорног органа у вршењу контроле, ако су уочене неправилности важне за рад других надзорних органа,
- организовање и обезбјеђење заштите права корисника услуга финансијског сектора и
- друге заједничке активности које доприносе јачој координацији и спровођењу надзора финансијског сектора.

Чланови Комитета у 2023. години, по функцији, били су:

1. Зора Видовић, предсједавајућа (Министарство финансија Републике Српске),
2. Огњен Михајловић, члан (Комисија за хартије од вриједности Републике Српске),
3. Срђан Шупут, члан (Агенција за банкарство Републике Српске),
4. Драженка Јањанин, члан (Агенција за осигурање Републике Српске).

У складу са чланом 21. Закона, Комитет подноси годишњи извјештај Народној скупштини Републике Српске, посредством Владе Републике Српске, најкасније до 30. јуна текуће године за претходну годину.

Извјештај Комитета за 2023. годину разматран је и усвојен на 46. сједници Комитета, одржаној дана 27.06.2024. године.

1.2. Комисија за сарадњу надзорних органа финансијског сектора

У складу са чланом 12. Закона, Комитет формира Комисију за сарадњу надзорних органа финансијског сектора (у даљем тексту: Комисија за сарадњу), као оперативно тијело које спроводи споразуме и реализује задатке Комитета.

Чланове Комисије за сарадњу чине представници које именује Комитет из реда лица запослених у надзорним органима.

Чланови Комисије за сарадњу у извјештајном периоду били су:

1. мр Сњежана Рудић, координатор (Министарство финансија Републике Српске),
2. Бранислава Вујић, члан (Комисија за хартије од вриједности Републике Српске),
3. Жељка Ракоција, члан (Агенција за банкарство Републике Српске) и
4. мр Тамара Пејић-Петковић, члан (Агенција за осигурање Републике Српске).

У складу са члановима 9. и 12. Закона, чланови Комитета и Комисије за сарадњу не примају накнаде за обављање послова у оквиру ових тијела.

1.3. Законодавни оквир

Законодавни оквир, којим је уређен рад Комитета, чине:

- Закон о Комитету за координацију надзора финансијског сектора Републике Српске,
- Пословник о раду Комитета за координацију надзора финансијског сектора Републике Српске,
- Пословник о раду Комисије за сарадњу надзорних органа финансијског сектора и
- Споразум о сарадњи надзорних органа финансијског сектора у Републици Српској.

Надзорни органи имају посебан законодавни оквир којим се уређује функционисање појединих сегмената финансијског сектора, а који обухвата:

- Закон о банкама Републике Српске³,

³ „Службени гласник Републике Српске“, бр. 4/17, 19/18 и 54/19,

- Закон о Агенцији за банкарство Републике Српске⁴,
- Закон о микрокредитним организацијама⁵,
- Закон о лизингу⁶,
- Закон о штедно-кредитним организацијама⁷,
- Закон о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности⁸,
- Закон о унутрашњем платном промету⁹,
- Закон о осигурању депозита у банкама Босне и Херцеговине¹⁰,
- Закон о друштвима за осигурање¹¹,
- Закон о заступању у осигурању и посредовању у осигурању и реосигурању¹²,
- Закон о обавезним осигурањима у саобраћају¹³,
- Закон о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима¹⁴,
- Закон о заштити потрошача у Републици Српској¹⁵
- Закон о тржишту хартија од вриједности¹⁶,
- Закон о преузимању акционарских друштава¹⁷,
- Закон о инвестиционим фондовима¹⁸,
- Закон о факторингу¹⁹,
- Закон о привредним друштвима²⁰,

као и подзаконске акте које су, у складу са својим надлежностима, донијели надзорни органи.

2. Извјештај о раду Комитета

У извјештајном периоду пословање учесника на финансијском тржишту одвијало се у сложеним околностима узрокованим глобалним дешавањима, екстерним поремећајима везаним за увођење економских санкција Руској Федерацији – посебно у сфери банкарског пословања, те значајним притиском раста цијена и каматних стопа, услијед раста инфлације. Комитет је, поступајући у оквиру својих надлежности, благовремено разматрао питања од значаја за финансијску стабилност, пратио спровођење мјера из надлежности појединачних чланица и усаглашавао активности према новим захтјевима и потребама тржишта, а што је допринијело континуираном остварењу једног од основних циљева његовог оснивања - одржавању стабилности и унапређења финансијског сектора. Чланице Комитета су сарађивале и размијењивале информације, како у оквиру редовних сједница (одржане 2 редовне сједнице),

⁴ „Службени гласник Републике Српске“, бр. 59/13 и 4/17.

⁵ „Службени гласник Републике Српске“, бр. 64/06 и 116/11.

⁶ „Службени гласник Републике Српске“, бр. 70/07 и 116/11.

⁷ „Службени гласник Републике Српске“, број 93/06.

⁸ „Службени гласник Републике Српске“, бр. 13/24.

⁹ „Службени гласник Републике Српске“, бр. 52/12, 92/12, 58/19 и 38/22.

¹⁰ „Службени гласник Босне и Херцеговине“, број 32/20.

¹¹ „Службени гласник Републике Српске“, бр. 17/05, 1/06, 64/06, 74/10, 47/17 и 58/19.

¹² „Службени гласник Републике Српске“, број 47/17.

¹³ „Службени гласник Републике Српске“, бр. 82/15, 78/20 и 1/24.

¹⁴ „Службени гласник Републике Српске“, бр. 13/09. и 107/19.

¹⁵ „Службени гласник Републике Српске“, бр. 6/12, 63/14, 18/17 и 90/21.

¹⁶ „Службени гласник Републике Српске“, бр. 92/06, 34/09, 30/12, 59/13, 108/13, 4/17, 63/21, 11/22 и 63/22.

¹⁷ „Службени гласник Републике Српске“, бр. 65/08, 92/09, 59/13 и 19/19.

¹⁸ „Службени гласник Републике Српске“, бр. 92/06, 82/15, 94/19 и 64/22.

¹⁹ „Службени гласник Републике Српске“, број 123/20 и 26/21.

²⁰ „Службени гласник Републике Српске“, бр. 127/08, 58/09, 100/11, 67/13, 100/17, 82/19 и 17/23.

тако и кроз отворену комуникацију у циљу благовременог предузимања појединачних мјера из надлежности чланица.

2.1. Активности које се односе на одржавање стабилности и унапређење финансијског сектора

Циљ оснивања Комитета реализује се кроз сљедеће активности:

- одржавање стабилности и унапређење финансијског сектора,
- заједничке активности чланица Комитета,
- промоција и едукација и
- обезбјеђење заштите права корисника услуга финансијског сектора.

2.1.1. Одржавање стабилности и унапређење финансијског сектора

У циљу одржавања стабилности финансијског сектора, као и његовог унапређења, Комитет је на одржаним сједницама, кроз континуирану анализу извјештаја и информација које су сачинили надзорни органи, разматрао стање финансијског сектора у цјелини и по сегментима (банкарство, осигурање и тржиште хартија од вриједности). Такође, у складу са Споразумом о сарадњи надзорних органа финансијског сектора у Републици Српској, очување стабилности финансијског сектора и унапређење законитости пословања финансијских посредника вршено је кроз размјену информација у конкретним питањима, као и у погледу потенцијалних опасности по стабилност и потребама унапређења финансијског сектора, укључујући и идентификовање и разматрање потребе за унапређењем супервизорске праксе и регулаторног оквира.

Најзначајније активности Комитета у овом сегменту односе се на разматрање информација о:

- Методологији за израчун референтне каматне стопе просјечног трошка финансирања банака у Босни и Херцеговини;
- немогућности плаћања према Руској Федерацији;
- припремним радњама на увођењу режима Солвентност II;
- техничкој помоћи Свјетске банке за унапређење тржишта осигурања;
- усвајању Одлуке о измјенама Одлуке о заједничкој тарифи премија и цјеновнику осигурања од одговорности за моторна возила у Републици Српској;
- успостављању евиденције пружалаца услуга повезаних са виртуелним валутама код Комисије за хартије од вриједности Републике Српске;
- изради Мапе пута за усклађивање прописа којим се уређује тржиште ХоВ са *aquisem* за период 2024.-2026.;
- реализованим активностима на јачању система спречавања прања новца и финансирања терористичких активности;
- активностима у области међународне сарадње;
- праћењу спровођења Гарантног програма подршке привреде за ублажавање посљедица пандемије болести COVID-19 изазване вирусом SARS-CoV-2;
- усвојеним законима и планираним законодавним активностима у наредном периоду за финансијски сектор;
- стању у сектору банкарства, осигурања и на тржишту хартија од вриједности;
- раду надзорних органа и питањима од значаја за ефикасну супервизију и стабилност сектора.

- **Информација о Методологији за израчун референтне каматне стопе просјечног трошка финансирања банака у Босни и Херцеговини;**

Комитет је информисан да је АБРС предузела сет мјера с циљем ублажавања ризика изазваних растом референтних каматних стопа и инфлацијом, као и спрјечавања негативних посљедица на тржиште Републике Српске. Прва од поменутих мјера јесте доношење Одлуке о привременим мјерама за ублажавање ризика раста каматних стопа и Одлуке о допуни Одлуке о привременим мјерама за ублажавање ризика раста каматних стопа, и нагласио је да је ова мјера била оправдана имајући у виду њене позитивне ефекте. Друга мјера коју је предузела АБРС јесте доношење Одлуке о привременим мјерама за ограничавање изложености, којом се утврђују привремене мјере са циљем умањења ризика и минимални захтјеви у управљању изложеностима којима је банка изложена или би могла бити изложена у свом пословању. Одржан је редовни састанак Координације банкарске супервизије на коме је подржано усвајање Методологије за израчун референтне каматне стопе просјечног трошка финансирања банака у БиХ (РСТФ). Циљ Методологије је да се утврде референтне вриједности просјечног трошка финансирања банака које послују на територији БиХ и да се домаћим банкама понуди избор коришћења ових стопа, као референтних вриједности у уговорима о кредитима са промјенљивом каматном стопом. Коришћењем ових стопа, у случају када се финансирање претежно врши из домаћих извора, банке би биле у могућности боље управљати каматно индусираним кредитним ризиком, те би се ублажили ризици раста каматних стопа, побољшали услови функционисања унутрашњег тржишта, те осигурао виши ниво заштите корисника финансијских услуга и инвеститора. Комитет се усагласио да је неопходно да се настави праћење израде и коришћења овог документа, као и то да је приликом израде и усвајања сличних докумената, потребан додатни опрез у погледу утврђивања надлежности и овлашћења страна потписница документа, те препознавање потенцијалних ризика у вези са очувањем надлежности органа Републике Српске.

- **Информација о немогућности плаћања према Руској Федерацији;**

Комитет се на 44. сједници упознао са проблематиком са којом се сусрећу домаћа правна лица и јавна предузећа, а која се односи на немогућност плаћања обавеза према иностраним партнерима из Руске Федерације, због увођења економских санкција Руској Федерацији. Иако није примјећено да постоје сметње за увоз робе из Руске Федерације у Републику Српску, због увођења санкција од стране Европске уније и других земаља, евидентни су проблеми у плаћању дуга иностраним партнерима из Руске Федерације, који се манифестују у одбијању домаћих банака да приме налоге за плаћање, уз образложење да не могу гарантовати да ће се реализовати трансакција путем кореспондентних банака. Неријетко се дешавало да се средства задржавају дужи временски период код кореспондентних банака ради спровођења детаљних контрола, а након чега би се враћале пошљаоцу без јасног образложења. Имајући у виду наведено, као и могуће посљедице на домаће привреднике и привреду у цјелину због неблагоприятног испуњавања уговорних обавеза према иностраним партнерима, домаћи привредни субјекти као прелазно рјешење за плаћање користе нерезидентне девизне рачуне отворене у банкама са сједиштем изван Босне и Херцеговине.

- **Информација о припремним радњама на увођењу режима Солвентност II;**

Агенција за осигурање Републике Српске је, на 43. редовној сједници, информисала Комитет да је Управни одбор АЗОРС, поступајући по Закључку са 176. сједнице Владе Републике Српске, усвојио Стратешки оквир препреме за прелазак на регулаторни оквир заснован на Солвентности II и да је исти објављен на интернет страници АЗОРС. Овај документ представља измјену Стратешког оквира припреме за прелазак на регулаторни оквир заснован на Солвентности II, који је АЗОРС донијела у новембру 2018. г. у оквиру којег је у претходном периоду дјеловала. У току припреме усвојеног документа вршене су консултације са МФРС у погледу стратешких опредјељења везаних за модернизацију законског оквира у области осигурања.

- **Информација о техничкој помоћи Свјетске банке за унапређење тржишта осигурања;**

Комитет се упознао са информацијом да је у оквиру Пројекта консултантске подршке Свјетске банке за сектор осигурања у Босни и Херцеговини, који се реализовао паралелно у оба ентитета, израђена Мапа пута за унапређење извјештавања, регулације и надзора сектора осигурања у БиХ, дефинисање опсега, временског оквира и одговорности за усклађивање из сегмента Солвентности II.

Поред тога, Свјетска банка је омогућила техничку помоћ за оцјену испуњености принципа независности у раду и финансирању АЗОРС (ICP процјена), а што је један од међународних кључних принципа у области осигурања. Након консултација и усаглашавања МФ и АЗОРС, Свјетској банци је прихватљив модел пројекат, а који се пре свега односи на засебну процјену за Републику Српску, уз засебан извјештај са препорукама.

АЗОРС је крајем децембра 2023. године добила припремни Упитник за ICP процјену, те захтјев за подацима, док је реализација пројекта предвиђена у 2024. години.

- **Информација о усвајању Одлуке о измјенама Одлуке о заједничкој тарифи премија и цјеновнику осигурања од одговорности за моторна возила у Републици Српској;**

Комитет је на 43. редовној сједници разматрао и усвојио информацију да је АЗОРС, на основу Иницијативе Удружења друштава за осигурање Републике Српске, у складу са Закључком Владе Републике Српске, извршила анализу утицаја општег раста цијена на сектор и услуге осигурања, а у циљу заштите корисника осигурања и обезбјеђења стабилности сектора осигурања, на основу које је Управни одбор АЗОРС усвојио Одлуку о измјенама Одлуке о заједничкој тарифи премија и цјеновнику осигурања од одговорности за моторна возила у Републици Српској, којом је извршено повећање јединствене премијске основице за обрачун премије осигурања од аутоодговорности.

- **Информација о успостављању евиденције пружалаца услуга повезаних са виртуелним валутама код Комисије за хартије од вриједности Републике Српске;**

Комитет је информисан да је КХОВ РС, у складу са роковима утврђеним Законом о измјенама и допунама Закона о тржишту хартија од вриједности, донијела Правилник о евиденцији пружалаца услуга повезаних са виртуелним валутама, чиме су створене правне претпоставке за успостављање евиденције пружалаца услуга повезаних са виртуелним валутама. Правилником је дефинисан начин уписа и вођења евиденције пружалаца услуга повезаних са виртуелним валутама код КХОВ РС, утврђен образац захтјева који пружалац услуга повезаних са виртуелним валутама подноси КХОВ РС приликом уписа у евиденцију и прилози који се достављају КХОВ РС уз наведени захтјев, у зависности да ли је пружалац услуга привредно друштво или самостални предузетник, а такође је прописан садржај евиденције и објављивање података о пружаоцима услуга повезаних са виртуелним валутама. Почетком 2023. године успостављена је евиденције пружалаца услуга повезаних са виртуелним валутама.

- **Информација о изради Мапе пута за усклађивање прописа којим се уређује тржиште ХоВ са *aquisem* за период 2024.-2026.**

Комитет је информисан да је КХоВ РС поступајући по закључку Владе Републике Српске²¹ у сарадњи са МФРС, израдило мапу пута за даље унапређење регулаторног оквира тржишта хартија од вриједности и његово усклађивање са правном тековином Европске уније, у циљу креирања нових инвестиционих и финансијских могућности.

У децембру 2023. године одржани су састанци ентитетских супервизора тржишта хартија од вриједности (КХОВРС и Комисија за вриједносноне папире ФБиХ) на којем су учествовали и представници МФРС, у циљу идентификовања кључних слабости и изазова, те хармонизовања праваца и динамике унапређења тржишта капитала у оба ентитета.

²¹ Закључак Владе број 04/1-012-2-2130/23 од 15.06.2023. године

• **Информација о реализованим активностима на јачању система спречавања прања новца и финансирања терористичких активности;**

Имајући у виду ризике од коришћења финансијског система за прање новца и финансирање терористичких активности, а уважавајући преузете међународне обавезе из области спречавања прања новца и финансирања терористичких активности (СПН/ФТА), Комитет је у извјештајном периоду разматрао и питања која су била актуелна из ове области.

У складу са најављеним петим кругом Moneyval евалуације интензивирани су активности на имплементацији међународних обавеза у сегменту (СПН/ФТА). Влада Републике Српске је усвојила Информацију о активностима на имплементацији међународних обавеза из области (СПН/ФТА) и изради Нацрта закона о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности, те донијела закључак којим је задужила одређене институције да, у наредном периоду врше надзор над обвезницима Закона о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности (у даљем тексту: Закон о СПН/ФТА). Према закључку, носиоци надзора за финансијски сектор у Републици Српској у сегменту СПН/ФТА су АБРС, АЗОРС и КХОВ РС, док је Републичкој управи за инспекцијске послове Републике Српске додијељен надзор за обвезнике у нефинансијском сектору, који су идентификовани као обвезници примјене Закона о СПН/ФТА. Значајан допринос у изради Нацрта закона о СПН/ФТА и допуни процјене ризика ПН/ФТА 2022-2024, као и у другим активностима у области СПН/ФТА дали су представници органа и институција Републике Српске.

• **Информација о активностима у области међународне сарадње:**

Комитет је на 43. сједници одржаној 01.03.2023. године, информисан да је дана 28.02.2023. године одржан 6. састанак Пододбора за унутрашње тржиште и конкуренцију, укључујући заштиту здравља и потрошача. С обзиром на временски оквир предвиђен за финансијски сектор, закључено је да се накнадно писаним путем доставе одговори на додатна питања Европске комисије. Такође, на истој сједници Комитет је разматрао и усвојио Нацрт Споразума о сарадњи у области надзора над финансијским институцијама, након што је исти усаглашен са Народном банком Србије, чиме су се испунили услови за закључење овог споразума.

У периоду од септембра до краја новембра 2023. године интензивирани су активности на изради Програма интегрисања. Имајући у виду улогу и задатак Комитета, разматране су информације о активностима РГ 4, РГ 9 и РГ 28, а које се пре свега односе на припрему и усвајање Акционих планова, и то:

- Акционог плана усклађивања прописа у БиХ са прописима ЕУ,
- Акционог плана за реализацију препорука Европске комисије (мјере које не представљају усклађивање прописа) и
- Прегледа административних капацитета.

РГ 9 није усагласила став у вези са 2 препоруке, те је дана 28.04.2023 године, Комисији за европске интеграције упућен Захтјев за рјешавање спорних питања, који до дана сачињавања овог извјештаја није разматран.

Представници МФРС и АБРС (Омбудсман за банкарски систем) су чланови Радне групе за Поглавље 28, која се бави и питањем заштите потрошача. РГ 28 није усагласила сва питања унутар групе.

Такође, у току 2023. године започео је четврти циклус ОЕЦД-ове процјене конкурентности у земљама западног Балкана „SEE Competitiveness Outlook 2024“. Представници МФРС, АБРС, АЗОРС, КХОВРС, ИРБРС, ГФРС и Министарства правде РС дали су значајан допринос у погледу попуњавања упитника за димензију Приступ финансијама и достављање одговора на додатна питања.

• **Информација о спровођењу Гарантног програма подршке привреде за ублажавање посљедица пандемије болести COVID-19 изазване вирусом SARS-COV-2;**

У циљу праћења потенцијалних буџетских обавеза и ефеката спровођења Гарантног програма, успостављеног као мјера подршке у ванредним околностима епидемије, Комитет је континуирано информисан о статусу овог програма.

Рок за спровођење Гарантног програма је истекао 31.12.2022. године и исти се није продужио јер су престали разлози због којих је овај програм успостављен. Од почетка трајања Гарантног програма до краја 2022. године, Гарантни фонд Републике Српске је извршио плаћање по четири гаранције и то у износу од 213.199,26 КМ, што представља 0,5% укупног износа гаранција. Наведено потврђује да се ради о пласманима ниског нивоа кредитног ризика.

У будућности ће се искуства из Гарантног програма користити за успостављање сличних програма, према потребама привредног окружења.

• **Разматрање нових, као и важећих законских и подзаконских рјешења којима се уређује финансијски сектор;**

У циљу идентификовања и разматрања потреба за унапређење регулаторног оквира којим се уређује финансијски сектор, Комитет је, у извјештајном периоду, разматрао Информацију о усвојеним законским и подзаконским актима, којом су обухваћени:

- Закон о електронском новцу,
- Закон о измјенама и допунама Закона о обавезним осигурањима у саобраћају,
- Уредба о измјенама и допунама Уредбе о условима и начину плаћања готовим новцем.

У складу са Планом рада за 2023. годину, Министарство финансија је израдило радну верзију Нацрта закона о електронском новцу, којим се уређује појам електронског новца, услови за оснивање, пословање и престанак рада друштава за електронски новац, те надзор над њиховим пословањем у Републици Српској. Оснивањем и пословањем друштава за електронски новац доприноси се развоју електронске трговине, која је уско повезана за електронским начином плаћања, а повећава се и понуда услуга плаћања преко интернета. Доношењем овог закона унапријеђује се и сигурност плаћања преко интернета, јер се увођењем електронског новца омогућава плаћање без коришћења платних картица, чиме се спречава могућност њихове злоупотребе до које може доћи када се експонирају подаци који се налазе на њој. Уређивањем послова издавања и откупа електронског новца законом се постављају сигурне основе за коришћење тог новца не само у свакодневном животу грађана, већ и за ефикасније и економичније пословање привредних субјеката.

Приједлог закона о електронском новцу, уз амандмане разматран и усвојен на 7. редовној сједници НСРС, која је одржана 12.12.2023. године. Амандмани се односе на: прихватање електронског новца, послове које може обављати друштво за издавање електронског новца, услове које треба да испуни лице које непосредно руководи пословима издавања електронског новца у друштву за издавање електронског новца, ревизију информационог система и издавање електронског новца преко пословне јединице.

Закон је објављен у “Службеном гласнику Републике Српске”, број 01/24 од 4. јануара 2024. године, а ступа на снагу шест мјесеци од дана његовог објављивања, тј. 04. јула 2024. године. Рок за доношење одговарајућих прописа за примјену овог Закона је шест мјесеци дана од дана ступања на снагу Закона, тј. 04. јануар 2025. године.

У складу са Планом рада за 2023. годину, Министарство финансија је израдило Нацрт закона о измјенама и допунама Закона о обавезним осигурањима у саобраћају, којим се пролонгирају утврђени рокова слободног одређивања цијена (премија) осигурања од аутоодговорности (АО), тзв. либерализације АО до краја 2026. године, док се почетак потпуне либерализације није одредио у овом тренутку експлицитно законом. Такође, овим законом је извршено проширивање надлежности Заштитног фонда Републике Српске (у даљем тексту: Заштитни фонд) са пословима који представљају саставни дио организоване транзиције са

административног на самостално утврђивање цијена у АО. Овим законом је предложено формирање централне електронске евиденције, доступне осигуравачима, а која би садржавала податке о уговорима о осигурању, штетним догађајима, те процјени и ликвидацији штета. Централну електронску евиденцију водио би Заштитни фонд, као правно лице законом основано са јавним овлашћењима, а чије чланице су сва друштва за осигурање која у Републици Српској обављају врсте осигурања од АО и осигурање путника у јавном превозу. Приједлог закона о измјенама и допунама Закона о обавезним осигурањима у саобраћају, уз амандмане разматран и усвојен на 7. редовној сједници НСРС, која је одржана 12.12.2023. године. Амандмани се односе на проширење обухвата података који ће се водити у оквиру централне електронске евиденције подацима о обрачунатој премији осигурања у складу са актима Агенција, прецизирању начина прикупљања података и омогућавању Удружењу друштава за осигурање при Привредној комори Републике Српске, да, на захтјев, могу добити податке из централне електронске евиденције.

Закон је објављен у “Службеном гласнику Републике Српске”, број 01/24 од 4. јануара 2024. године, а ступио је на снагу 12. јануара 2024. године. Рок за доношење одговарајућег прописа за примјену овог Закона је 90 дана од дана ступања на снагу Закона, тј. до 11. априла 2024. године, док је рок за усклађивање пословања друштва за осигурање и Заштитног фонда у вези формирања и вођења базе података из области осигурања годину дана од дана ступања на снагу Закона, тј. 12. јануара 2025. године.

Поред горе наведених закона, Министарство финансија припремило је Уредбу о измјенама и допунама Уредбе о условима и начину плаћања готовим новцем, с циљем превазилажења проблема уочених током њене вишегодишње примјене у пракси, као и усклађивања са другим прописима и стварања претпоставки за спровођење нове „услуге плаћања са повратом готовине“.

Уредба је објављена у „Службеном гласнику Републике Српске“, број 7/23 и иста је ступила на снагу 02.02.2023. године.

- **Разматрање извјештаја о стању у сектору банкарства, осигурања и на тржишту хартија од вриједности**

Разматрањем полугодишњих и годишњих извјештаја о стању у сектору банкарства, осигурања и на тржишту хартија од вриједности, Комитет се упознао са стањем у финансијском сектору у 2022. години и првом полугодишту 2023. године. Такође, чланови Комитета су редовно у току сједница размјењивали информације и разматрали стање у сектору банкарства, осигурања и тржишта хартија од вриједности, по кварталима 2023. године.

- **Разматрање извјештаја о раду сваког надзорног органа**

Приликом разматрања извјештаја надзорних органа, Комитет се упознао са радом надзорних органа и предузетим мјерама за период 2022. године и прво полугодиште 2023. године. Такође, чланови Комитета из реда надзорних органа су на редовној основи, током извјештајног периода, размјењивали информације о актуелним надзорним активностима и потребама међусобне сарадње приликом провођења надзора.

2.1.2. Заједничке активности чланица Комитета

2.1.3. Промоција и едукација

Заједничке активности надзорних органа, који дјелују у оквиру Комитета, на едукацији учесника на тржишту хартија од вриједности, осигурања и банкарства биле су усмјерене на примјену прописа који регулишу спречавање прања новца и финансирања терористичких активности. Стога је дана 18.12.2023. године, одржано једнодневно редовно стручно оспособљавање и усавршавање запослених који обављају послове СПН/ФТА, а који су обвезници Закона о СПН/ФТА из финансијског сектора у заједничкој организацији КХоВРС,

АБРС, АЗОРС у оквиру Вебинара „Примјене законских и подзаконски прописа о СПН/ФТА 2023“.

Поред заједничких активности, чланице Комитета су појединачно спроводиле активности едукације и промоције у циљу даљег развоја финансијског тржишта, а што је детаљније презентовано кроз извјештаје надзорних органа.

3. Стање финансијског сектора у 2023. години

Финансијски сектор Републике Српске чине банке, микрокредитне организације, друштва за осигурање, друштво за управљање добровољним пензијским фондом, инвестициони фондови и други учесници тржишта хартија од вриједности и тржишта осигурања.

Табела 1: Структура aktive финансијског сектора Републике Српске - преглед за 2022. и 2023. годину

Дијелови сектора финансијских услуга (финансијске институције)	31.12.2022.		31.12.2023.		Индекс 2023/2022
	Актива (у 000 КМ)	Удио (у %)	Актива (у 000 КМ)	Удио (у %)	
Банке	10.070.000	88	10.370.100	87	103
Друштва за осигурање	619.549	5	653.653	6	105
Инвестициони фондови	173.461	2	177.994	2	103
Микрокредитне организације	545.508	5	624.090	5	114
Добровољни пензијски фонд	26.531	0	35.874	0	135
Лизинг друштва	-	-	-	-	-
УКУПНО	11.435.049	100	11.861.711	100	104

Извор: надзорни органи

На финансијском тржишту Републике Српске и даље доминира банкарски сектор чије учешће износи 87% укупне aktive финансијског сектора, и смањено је за 1 процентни поен у односу на претходну годину. Учесће друштава за осигурање повећано је на 6%, док је учешће осталих дијелова сектора финансијских услуга остало на приближно истом нивоу као претходне године.

3.1. Банкарски сектор

Са стањем на дан 31.12.2023. године, у Републици Српској је пословало 8 банака, са већинским приватним капиталом, уз доминацију страног приватног капитала код четири банке, док су четири банке у већинском приватном власништву домаћих акционара.

3.1.1. Основни показатељи

У наредној табели утврђени су основни показатељи структуре и развоја банкарског сектора Републике Српске.

Табела 2: Основни показатељи банкарског сектора - упоредни преглед за 2022. и 2023. годину

Ред. бр.	Опис	31.12.2022.	31.12.2023.	Индекс 2022/2023
1.	Број банака	8	8	-
2.	Запослени	2.946	3.021	103
3.	Број организационих дијелова	280	277	99
4.	Билансна актива (нето) (у мил. КМ)	9.757,2	10.030,6	103
5.	Билансна актива/БДП (у %)	67,1	63,8	-
6.	Основни капитал (у мил. КМ)	1.043,4	1.130,0	108
7.	Новчана средства (у мил. КМ)	2.636,6	2.560,0	97
8.	Укупни депозити (у мил. КМ)	7.595,2	7.740,1	102

Ред. бр.	Опис	31.12.2022.	31.12.2023.	Индекс 2022/2023
	- Депозити привреде	1.811,8	1.738,6	96
	- Депозити грађана	4.084,7	4.587,9	112
	- Депозити Владе и владиних институција	995,7	861,4	87
9.	Укупни депозити/БДП (у %) ²²	52,3	49,2	-
10.	Укупни кредити банака из РС (у мил. КМ)	5.792,9	6.056,5	105
	- Кредити привреди	2.227,9	2.440,6	110
	- Кредити грађанима	2.924,6	3.018,0	103
	- Кредити Влади и владиним институцијама	547,9	495,5	90
11.	Укупни кредити /БДП (у %)	39,9	38,5	-
12.	Укупна кредитна задуженост грађана - код банака из РС и филијала банака из ФБиХ (у мил. КМ)	3.451,6	3.724,4	108
13.	ННИ индекс концентрације (актива)	1.762	1.742	-

Извор: Агенција за банкарство РС

Нето билансна актива банкарског сектора Републике Српске износи 10 милијарди КМ и већа је за 273,4 милиона КМ или 3%.

Укупни ванбиланс износи 1,6 милијарди КМ и већи је за 127,8 милиона КМ или 9% у односу на крај 2022. године. У структури ризичног ванбиланса скоро све категорије су имале раст, изузев осталих ванбилансних ставки које су мање за 0,4 милиона КМ.

Укупни билансни капитал банака износи 1,3 милијарде КМ, чини 13% укупне пасиве и биљежи раст од 90 милиона КМ или 7% у односу на крај 2022. године, углавном због повећања позиције нераспоређене добити за 86,9 милиона КМ, обичних акција за 3,9 милиона КМ или 1%, и смањење негативне позиције осталог капитала за 3,8 милиона КМ или 35% у односу на крај 2022. године. Акционарски капитал износи 697,1 милиона КМ и већи је за 4 милиона КМ.

Стопа регулаторног капитала банкарског сектора Републике Српске износи 21% и за 0,8 процентних поена је већа у односу на крај 2022. године и за 9 процентних поена већа од законом прописаног минимума од 12%. На нивоу банкарског сектора Републике Српске, остале стопе капитала значајно су веће у односу на прописане минималне стопе, стопа редовног основног капитала износи 19,8%, а основног капитала 19,9%.

Стопа финансијске полуге на нивоу банкарског сектора Републике Српске износи 10,8% и већа је за 0,5 процентних поена у односу на крај 2022. године, те је за 4,8 процентних поена већа од регулаторно прописаног минимума од 6%.

Укупна изложеност банака или укупна финансијска имовина на дан 31.12.2023. године износи 11,6 милијарди КМ, од чега се 10,2 милијарде КМ односи на билансне изложености, а 1,4 милијарде КМ на ванбилансне изложености.

Укупни кредити износе 6,1 милијарду КМ и већи су за 263,6 милиона КМ или 4,6% у односу на крај 2022. године. Највеће учешће у укупним кредитима од 49,8% и даље имају кредити дати

²² Бруто домаћи производ за 2022. годину износи 14.536,9 милиона КМ (Извор: Саопштење Републичког завода за статистику Републике Српске број 357/23 од 15.11.2023. године), а процена бруто домаћег производа за 2023. годину износи 15.723,7 милиона КМ (Извор: Саопштење Републичког завода за статистику Републике Српске број 51/24 од 28.02.2024.г).

становништву који износе 3 милијарде КМ и већи су за 93,3 милиона КМ или 3%, док кредити дати приватним предузећима чине 34,7% укупних кредита и исти су већи за 196,1 милион КМ или 10% у односу на крај 2022. године.

Неквалитетни кредити, односно кредити разврстани у ниво кредитног ризика 3 (NPL) износе 220,5 милиона КМ и у односу на крај 2022. године већи су за 7 милиона КМ или 3,3%.

Учешће NPL у укупним кредитима је смањено са 3,7% колико је износило на крају 2022. године, на 3,6%.

Учешће NPL правних лица у укупним кредитима правних лица износи 3,9%, што је за један процентни поен мање у односу на крај 2022. године, а учешће NPL физичких лица у укупним кредитима физичких лица износи 3,4%, што је непромјењено у односу на крај 2022. године.

Новчана средства укупно износе 2,6 милијарди КМ и мања су за 76,6 милиона КМ или 3% у односу на крај 2022. године.

Улагања у хартије од вриједности износе 1,4 милијарде КМ, већа су за 106,1 милиона КМ или 8,2% у односу на крај 2022. године. У структури дужничких ХОВ доминантно учешће имају ХОВ које су емитовале државе и владе од 96,2%. Дужничке ХОВ износе 1,4 милијарде КМ и веће су за 103,6 милиона КМ или 8% у односу на крај 2022. године. У структури дужничких ХОВ које су емитовале државе и владе доминантно учешће имају ХОВ које је емитовала Република Српска од 82,7% са стопом раста од 19%, односно у износу од 1,1 милијарди КМ и државе чланице ЕУ са учешћем од 12,5% у износу од 171,7 милиона КМ и са падом од 24% у односу на крај 2022. године.

Депозити као најзначајнији извор финансирања банака са учешћем од 77,2% у укупној пасиви износе 7,7 милијарди КМ и забиљежили су раст од 144,9 милиона КМ или за 2% у односу на крај 2022. године.

Штедња становништва, укључујући и текуће рачуне, износи 4,4 милијарде КМ и већа је за 479 милиона КМ или 12% у односу на крај 2022. године. Орочена штедња чини 74% укупне штедње и већа је за 222,2 милиона КМ или 13%, а штедња по виђењу без текућих рачуна грађана чини 26% укупне штедње грађана и већа је за 1% у односу на крај 2022. године.

3.1.2. Профитабилност

Финансијски резултат који су банке оствариле у 2023. години је позитиван и износи 189,3 милиона КМ. У односу на крај 2022. године већи је за 36% или 50 милиона КМ. Свих осам банака исказало је нето добит.

3.1.3. Пондерисане номиналне и ефективне каматне стопе банака

Просјечна укупна пондерисана номинална каматна стопа на кредите банака из Републике Српске за 2023. годину износи 5,84% и већа је за 0,74 процентних поена, а укупна просјечна ефективна каматна стопа износи 6,95% и већа је за 0,92 процентних поена у односу на 2022. годину.

Просјечна пондерисана ефективна каматна стопа на укупне депозите банака са сједиштем у Републици Српској је 2,21% и већа је за 1,18 процентних поена у односу на 2022. годину.

Разлика између просјечне пондерисане ефективне каматне стопе на укупне кредите (6,95%) и просјечне пондерисане ефективне каматне стопе на укупне депозите (2,21%) износи 4,74 процентна поена и мања је за 0,26 процентних поена у односу на 2022. годину.

3.2. Микрокредитне организације

Микрокредитни сектор Републике Српске са 31.12.2023. године чинило је 15 МКО, које су пословале преко 231 организационог дијела (43 филијале и 188 осталих организационих

дијелова), а односи се на 13 микрокредитних друштава (у тексту: МКД) и 2 микрокредитне фондације (у тексту: МКФ).

3.2.1. Основни показатељи

Табела 3: Основни показатељи МКО РС - упоредни преглед за 2022. и 2023. годину

Ред. бр.	Опис	31.12.2022.	31.12.2023.	Индекс 2023/2022
1.	Број микрокредитних организација РС	14	15	107
2.	Запослени	660	782	119
3.	Број орг. дијелова МКО из ФБиХ	112	112	100
4.	Билансна актива (брuto) (у 000 КМ)	545.508	624.090	114
5.	Билансна актива МКО/БДП (у %)	3,8	3,9	-
6.	Капитал (у 000 КМ)	174.965	183.757	105
	- Основни капитал	56.919	61.159	107
	- Нераспоређена добит	112.598	117.064	107
7.	Укупни кредити МКО (брuto) (у 000 КМ)	450.557	544.562	121
	- Кредити правним лицима	10.313	13.672	132
	- Кредити становништву	440.237	530.890	121

Извор: Агенција за банкарство РС

Укупна актива (брuto) МКО са сједиштем у Републици Српској је износила 624,1 милион КМ и већа је за 14% или за 78,6 милиона КМ у односу на стање са крајем 2022. године.

Бруто кредити су износили 544,6 милиона КМ или 87% укупне бруто активе и расли су по стопи од 21% или у износу од 94 милиона КМ, од чега кредити без кашњења у отплати износе 529,6 милиона КМ или 97,3% укупних кредита.

Доспјела потраживања износила су 2,1 милиона КМ или 0,39% укупних кредита, без промјене износа у односу на крај 2022. године.

Капитал МКО (капитал МКД и улози МКФ) износио је укупно 183,8 милиона КМ или 30% пасиве са растом по стопи од 5% или у износу од 8,8 милиона КМ у односу на стање са 31.12.2022. године, а односи се на капитал МКД у износу од 182,2 милиона КМ и улоге МКФ у износу од 1,6 милиона КМ.

Укупне обавезе МКО по узетим кредитима/зајмовима су износиле 387,6 милиона КМ или 63% пасиве са растом по стопи од 18% или у износу од 58,1 милион КМ у односу на стање са 31.12.2022. године (329,5 милиона КМ).

МКО су оствариле позитиван **финансијски резултат** у укупном износу од 41,2 милиона КМ, што је више за 71% или за 17,1 милион КМ у односу на исти исказан са 31.12.2022. године.

3.2.2. Пондерисане номиналне и ефективне каматне стопе МКО

Просјечна пондерисана ефективна каматна стопа на укупне кредите МКО је 30,66% и мања је за 2,99 процентних поена у односу на 2022. годину.

3.3. Даваоци лизинга

Потраживања по основу финансијског и оперативног лизинга пословних јединица ДЛ и финансијског лизинга ДЛБ са 31.12.2023. године укупно износе 170,2 милиона КМ са стопом раста од 16% или у износу од 22,8 милиона КМ у односу на стање са 31.12.2022. године.

Финансијски лизинг пословних јединица ДЛ и ДЛБ је износио укупно 148,4 милиона КМ или 87% укупног лизинга са стопом раста од 13% или у износу од 17,1 милион КМ у односу на стање са 31.12.2022. године.

Оперативни лизинг пословних јединица ДЛ износио је 21,7 милиона КМ или 13% укупног лизинга са растом по стопи од 36% или у износу од 5,8 милиона КМ у односу на стање са 31.12.2022. године.

Потраживања према примаоцу лизинга најзначајнија су код правних лица у укупном износу од 149,4 милиона КМ или 88% укупног лизинга са растом по стопи од 11% или у износу од 15,1 милион КМ у односу на стање са 31.12.2022. године.

Просјечна пондерисана ефективна каматна стопа лизинг накнаде (ЕЛИН) по основу финансијског лизинга пословних јединица ДЛ и ДЛБ у овом извјештајном периоду је 10,11% и већа је за 2,51 процентних поена у односу на 2022. годину.

3.4. Тржиште осигурања

На тржишту осигурања у 2023. години пословало је 14 друштава за осигурање са сједиштем у Републици Српској, од којих је 12 обављало дјелатност неживотних осигурања, док су 2 друштва регистрована као композитна друштва (са дозволом за обављање дјелатности животних и неживотних осигурања). На подручју Републике Српске пословало је и 9 филијала друштава за осигурање из Федерације Босне и Херцеговине.

Укупно обрачуната премија на тржишту осигурања Републике Српске износила је 320,5 милиона КМ. У односу на претходну годину, укупно обрачуната премија била је већа за 15,8%, при чему је, на тржишту Републике Српске, премија друштава за осигурање са сједиштем у Републици Српској повећана за 16,0%, а премија филијала друштава из ФБиХ, за 14,9%. Премија неживотних осигурања била је већа за 18,7%, а премија животних осигурања за 3,6%. Путем заступника и брокера, на тржишту осигурања Републике Српске, обрачунато је 34,0% премије. С обзиром да је Herfindahl Hirschman-ов индекс у 2023. години износио 589 поена, може се закључити да је на тржишту осигурања Републике Српске постојала прилично јака конкуренција. Повећана конкуренција на тржишту осигурања, посматрана кроз број друштава за осигурање, уз доминатно учешће премије осигурања од одговорности за моторна возила, може угрозити стабилност сектора осигурања.

3.4.1. Основни показатељи пословања друштава за осигурање из Републике Српске

Укупно обрачуната премија, у 2023. години, друштава за осигурање са сједиштем у Републици Српској, укључујући и премију коју су ова друштва за осигурање обрачунала на тржишту осигурања ФБиХ, износила је 301,6 милиона КМ и била је већа, у односу на исти период претходне године, за 13,6%. Од укупно обрачунате премије, на премију неживотних осигурања односило се 90,5%, а на премију животних осигурања 9,5%. У односу на претходну годину, обрачуната премија неживотних осигурања је већа за 14,9%, док је обрачуната премија животних осигурања већа за 2,4%.

Укупна вриједност пословне активе/пасиве друштава за осигурање са сједиштем у Републици Српској износила је 653,7 милиона КМ и у односу на стање на дан 31.12.2022. године, била је већа за 5,5%. Укупан билансни капитал је износио 172,0 милиона КМ.

Нето резултат периода је добитак у износу од 30,4 милиона КМ. Сва друштва за осигурање у овом извјештајном периоду су исказала нето добитак периода. Укупан нето резултат у обрачунском периоду на нивоу сектора, добијен као разлика укупних прихода и добитака утврђених директно у капиталу, са једне стране, и укупних расхода и губитака утврђених директно у капиталу и текућег и одложеног пореза на добит, с друге стране, је добитак у износу од 30 милиона КМ.

Укупан технички резултат је износио је 141,3 милион КМ и био је већи за 12,3% у односу на претходну годину, због већег износа мјеродавне премије у самопридржају. Позитиван технички резултат указује да је укупна премија била довољна за измирење обавеза према осигураницима, корисницима осигурања и трећим оштећеним лицима.

Укупан базични капитал свих друштава за осигурање са сједиштем у Републици Српској, са стањем на дан 31.12.2023. године, који укључује капитал и животних и неживотних осигурања, износио је 141 милион КМ и био је већи од гарантног фонда за 38 милиона КМ или 36,8%. Базични капитал за неживотна осигурања био је већи од гарантног фонда за 34,0%, а за животна осигурања за 57,6%.

Укупно обрачунате техничке резерве неживотних осигурања са стањем на дан 31.12.2023. године износиле су 259,3 милиона КМ (повећане за 9,5%), док су укупно обрачунате техничке резерве животних осигурања износиле 166,2 милиона КМ (повећане за 5,9%).

У структури улагања средстава за покриће техничких резерви неживотних осигурања, најзначајније учешће имали су орочени депозити, некретнине и хартије од вриједности, са укупним учешћем од 72,7%. У структури улагања средстава за покриће техничких резерви животних осигурања најзначајније учешће имале су хартије од вриједности, првенствено обвезнице чији је емитент Република Српска. Код друштава која се баве животним осигурањима континуирано је обезбијеђена квантитативна и квалитативна усклађеност са прописаним захтјевима покрића техничких резерви животних осигурања.

У 2023. години, осигураницима, трећим оштећеним лицима и корисницима по основу уговора о осигурању исплаћено је 119,1 милион КМ или 8,5% више у односу на претходну годину.

3.4.2. Преглед осталих учесника на тржишту осигурања

Поред друштава за осигурање са сједиштем у Републици Српској и филијала друштава за осигурање из Федерације Босне и Херцеговине, посебну улогу на тржишту осигурања Републике Српске имају и остали учесници који су са њима директно повезани, чији се преглед даје у наставку.

Табела 4: - остали учесници на тржишту осигурања

Р. бр.	ОПИС	31.12.2022.	31.12.2023.
1.	Заступници – физичка лица, од тога	569	593
1.1.	заступници - предузетничке радње	60	72
2.	Друштва за заступање из РС	17	17
3.	Филијале друштава за заступање из ФБиХ	4	4
4.	Брокери – физичка лица	15	14
5.	Брокери – правна лица из РС	6	6
6.	Брокери – правна лица (филијале из ФБиХ)	2	2
7.	Овлашћени актуари	40	40

Извор: Агенција за осигурање РС

У 2023. години, Агенција је организовала едукацију и одржала један редовни и један ванредни испитни рок за полагање стручног испита, који је потребан за добијање овлашћења за обављање послова заступника у осигурању и брокера у осигурању. Стручни испит је положило укупно 86 кандидата.

3.4.3. Тржиште добровољног пензијског осигурања

У овом извјештајном периоду, активности на тржишту добровољног пензијског осигурања обављало је једно друштво за управљање добровољним пензијским фондом, а то је: Друштво за управљање Европским добровољним пензијским фондом а.д. Бања Лука.

Са стањем на дан 31.12.2023. године, укупан број активних чланова фонда био је 37.906, што је за 1.490 чланова или 4,1% више у односу на исти дан претходне године. Од укупног броја активних чланова, 99,5% је приступило добровољном пензијском фонду путем пензијских

планова, при чему је путем пензијских планова јавних предузећа и јавних институција приступило 93,7% укупно активних чланова фонда.

Нето вриједност имовине добровољног пензијског фонда износила је 35,8 милиона КМ. Број емитованих удјела тј. број уписаних обрачунских јединица износио је 3.334.158,08, а нето вриједност по удјелу 10,73340 КМ.²³

У овом извјештају, сектор осигурања обухвата дјелатност осигурања (у даљем тексту: осигурање) и дјелатност организовања и управљања добровољним пензијским фондовима (у даљем тексту: добровољно пензијско осигурање). Дјелатност осигурања обухвата закључивања и извршавања уговора о осигурању и реосигурању, те дјелатност посредника и заступника у осигурању. Друштва за управљање добровољним пензијским фондовима обављају дјелатност организовања и управљања добровољним пензијским фондовима и другим пензијским фондовима основаним у складу са посебним законима.

3.5. Тржиште капитала

3.5.1. Основни показатељи

У наредној табели приказани су основни показатељи стања на тржишту хартија од вриједности.

Табела 5: Преглед основних показатеља за 2022. и 2023. годину

	2022. година	2023. година
Укупан промет (у КМ)	688.424.491	1.054.704.564
Редован промет (у КМ)	112.760.620	68.476.105
Тржишна капитализација (у КМ)	4.717.993.055	5.196.669.995
БИРС	840,88	970,77

Извор: Бањалучка берза хартија од вриједности

Укупан промет на Бањалучкој берзи (укључујући блок послове, пријављене послове по основу преузимања, аукције за пакете акција, обвезнице и јавне понуде) у 2023. години износио је 1.054.704.564 КМ, што је 53,2% више од оствареног укупног промета у 2022. години.

У 2023. години у односу на претходну годину дошло је до пада вриједности редовног промета власничким хартијама од вриједности (26,3%), док је редован промет обвезницама такође смањен у односу на претходну годину (44,9%). Са друге стране, повећане су вриједности јавне понуде обвезница (86,2%) и трезорских записа (38,9%), као и блок послова (145,4%).

Јавна понуда обвезница и трезорских записа значајно су дјеловали на остварени укупан промет на Бањалучкој берзи у 2023. години (84,2%), док је укупан промет обвезницама и трезорским записима чинио 91,1% укупно оствареног промета.

У структури укупног промета у 2023. години, као и у претходној години, доминирају обвезнице које су прометоване путем јавне понуде и у секундарном трговању, са учешћем од 65,8%, у односу на укупно остварени промет, што представља повећање учешћа у односу на претходну годину (4,4%).

Од укупног промета у 2023. години, 2,4% чини редован промет власничким хартијама од вриједности, што је пад учешћа од 51,9% у односу на претходну годину, када је износио 5,0%.

²³ Вриједност обрачунске јединице фонда на дан вредновања утврђује се дијелењем вриједности нето имовине фонда са укупним бројем обрачунских јединица. Укупан број обрачунских јединица фонда, на дан вредновања, израчунава се на начин да се број обрачунских јединица од последњег дана за који је обрачуната вриједност обрачунске јединице фонда, увећа за број обрачунских јединица који је добијен евидентирањем обрачунских јединица на индивидуалне рачуне чланова фонда на основу запримљених уплата, те умањи за број обрачунских јединица који је добијен престанком чланства на дан вредновања.

Поред тога, редован промет обвезницама учествовао је са 4,1%, што представља смањење у односу на претходну годину за 64,1%, када је ово учешће износило 11,4%. Редовног промета трезорским записима није било у извјештајном периоду.

Редован промет на Бањалучкој берзи у 2023. години (изузимајући блок послове, пријављене послове по основу преузимања, јавне понуде и аукције за пакете акција и обвезница) износио је 68.476.105 КМ, што је за 39,3% мање него у 2022. години.

Током 251 дана редовног трговања закључено је укупно 4.180 трансакција, што је за 14,2% мање у односу на 2022. годину. У просјеку, закључено је 14 трансакција по дану трговања, а просјечна вриједност појединачне трансакције износила је 7.261 КМ. Просјечан редован дневни промет власничким хартијама у 2023. години је износио 100.702 КМ, што је за 26,0% мање у односу на претходну годину.

Највећи редован промет акцијама у 2023. години је остварен акцијама емитената који су уврштени на слободно тржиште акција (57,0%), затим акцијама емитената који су уврштени на стандардно службено берзанско тржиште (36,9%).

У редовном промету обвезницама у 2023. години остварено је 43.199.886 КМ, што је чинило 4,1% укупног и 63,1% редовног промета.

У 2023. години, чланови Бањалучке берзе су закључили 16 блок послова, 5 више него претходне године, када је закључено 11 блок послова. Укупна вриједност трговања са блок пословима износила је 74.012.906 КМ, што представља 7,0% укупног промета на Бањалучкој берзи (145,4% више него претходне године).

У 2023. години Бањалучкој берзи је пријављено је десет послова по основу завршених јавних понуда за преузимање у укупној вриједности од 21.406.690 КМ, што је чинило 2,0% укупног промета. Поред тога, обављене су 23 јавне понуде обвезница укупне вриједности 621.103.800 КМ, што чини 58,9% укупно оствареног промета, те десет јавних понуда трезорских записа у вриједности 266.817.941 КМ, што чини 25,3% укупно оствареног промета.

Берзански индекси су значајан показатељ промјена цијена хартија од вриједности које су предмет берзанске трговине. Берзански индекс (БИРС) је у 2023. години имао раст од 15,4% а његова вриједност на дан 31.12.2023. износила је 970,77 поена. Највећу вриједност БИРС је имао 27.12.2023. године (977,25 поена), а најнижу вриједност је имао 27.9.2023. године (685,97 поена). Индекс обвезница Републике Српске (ОРС) је у 2023. години имао раст од 2,1% и 31.12.2023. године вриједност ОРС -а је износила 3.041,55 поена. Најнижу вриједност ОРС је имао 19.4.2023. године (2.907,42) а највишу вриједност остварио је 29.12.2023. године, када је износио 3.041,55 поена. Четири обвезнице које улазе у састав ОРС-а су у 2023. години оствариле раст цијена, а највећи раст цијена имале су обвезнице Република Српска – девизна штедња 10 (1,3%).

Укупна тржишна капитализација свих хартија од вриједности којима се тргује на Бањалучкој берзи на дан 31.12.2023. године износила је 5.196.669.995 КМ, што је за 10,1% више него на крају 2022. године.

У току извјештајног периода, обављена је укупно 21 емисија, односно промјена на капиталу емитената под надлежношћу Комисије. Код Комисије за хартије од вриједности у 2023. години регистрована су два смањења основног капитала, и то у износу од 11.938.191 КМ. Са друге стране, два друштва извршила су повећање капитала по основу распореда резерви и нераспоређене добити, и то у износу од 1.500.000 КМ.

3.5.2. Учесници на тржишту капитала и листиране хартије од вриједности

Један од показатеља развијености тржишта капитала је број тржишних учесника. У наредној табели дат је преглед овлашћених учесника на тржишту капитала за 2022. и 2023. годину.

Табела 6: Преглед овлашћених учесника на тржишту капитала за 2022. и 2023. годину

Р. бр.	Учесници	2022. година	2023. година
1.	Емитенти	589	580
2.	Берзански посредници	6	5
3.	Друштва за управљање ИФ-овима	6	6
4.	Инвестициони фондови	15	15
4.1.	Затворени ИФ-ови	1	-
4.2.	Отворени ИФ-ови	14	15
5.	Кастоди банке укључујући ЦРХОВ	4	4
6.	Друштво за факторинг укључујући ИРБ	2	3
7.	Брокери	13	11
8.	Инвестициони савјетници	3	3
9.	Инвестициони менаџери	21	17

Извор: Комисија за хартије од вриједности РС

На дан 31.12.2023. године на службеном тржишту Бањалучке берзе листирано је 120 хартија од вриједности, од тога 25 акција привредних друштава и 95 обвезница. На слободном тржишту уврштена је 401 хартија од вриједности, а већину чине акције привредних друштава (370). У 2023. години делистирано је 10 акција са слободног тржишта, 11 обвезница са службеног тржишта и 6 трезорских записа са тржишта новца.

3.5.3. Инвестициони фондови

Законом о инвестиционим фондовима („Службени гласник Републике Српске“, бр. 92/06, 82/15, 94/19 и 64/22) прописан је начин оснивања и пословања фонда, као правног лица или посебне имовине. У смислу тог закона, инвестициони фонд је институција колективног улагања, чији је једини циљ да прикупља новчана средства и да их у складу са унапријед одређеном инвестиционом политиком улаже у различите врсте имовине ради остварења прихода и смањења ризика улагања. Закон о инвестиционим фондовима дао је могућност формирања отворених и затворених инвестиционих фондова са приватном и јавном понудом.

У Републици Српској на крају извјештајног периода пословало је шест друштава за управљање која су управљала имовином укупно 15 отворених инвестиционих фондова.

Табела 7: Преглед друштава за управљање и инвестиционих фондова у Републици Српској на дан 31.12.2023. године

Р. бр.	Ознака фонда	Назив фонда	Назив друштва за управљање
1.	ADBP	ОАИФ Adriatic Balanced	ДУИФ Полара инвест а.д. Бања Лука
2.	JKIP	ОАИФ Јахорина КОИН	
3.	MMSP	ОМИФ Maximus fund	ДУИФ Кристал инвест а.д. Бања Лука
4.	FTRP	ОАИФ Future fund	
5.	EIOP	ОАИФ Еуроинвестмент фонд	ДУИФ Еуроинвестмент а.д. Бања Лука
6.	AIVP	ОАИФ Актива инвест фонд	ДУИФ Management Solutions д.о.о.Бања Лука
7.	BAIP	ОМИФ Balkan investment fond	
8.	BOSP	ОАИФ Борс инвест фонд	
9.	PPLP	ОАИФ Профит плус	
10.	VBER	ОАИФ ВИБ фонд	
11.	VEBP	ОМИФ ВБ фонд	

12.		ОАИФ MS Global Equity	
13.	INOP	ОМИФ Инвест нова	ДУИФ Инвест нова а.д. Бијељина
14.	WVPP	ОАИФ WVP Premium	ДУИФ WVP Fund Management а.д. Бања Лука
15.	WVPB	ОМИФ WVP BALANCED	

3.5.3.1. Нето вриједност имовине фондова

Нето вриједност имовине представља један од најважнијих показатеља пословања инвестиционих фондова. Према постојећим прописима, израчунавање нето вриједности имовине фондова обављају друштва за управљање инвестиционим фондовима, док банке депозитари воде рачуна да је обрачун нето вриједности обављен у складу са прописима.

У 2023. години дошло је до повећања нето вриједности имовине инвестиционих фондова у односу на крај 2022. године. Наиме, нето вриједност имовине повећала се са 172.778.267 КМ на 175.728.048 КМ (1,7%).

Највеће апсолутно повећање НВИ у 2023. години остварили су ОАИФ WVP Premium (2.287.750 КМ, 36%), ОМИФ Maximus fund (974.080 КМ, 2,7%), ОАИФ Профит плус (931.906 КМ, 15,7%) и ОМИФ WVP BALANCED (854.096 КМ, 115,2%). С друге стране, највећи апсолутни пад нето вриједности имовине остварили су ОАИФ Еуроинвестмент фонд (-1.438.906 КМ, -11,5%) и ОМИФ Future fund (-1.085.059 КМ, -1,9%).

Табела 8: Нето вриједност имовине инвестиционих фондова на дан 31.12.2022. и 31.12.2023. г

Фонд	31.12. 2022.	31.12.2023.	Разлика (КМ)	Разлика (%)
Adriatic Balanced	6.069.221	6.109.796	40.575	0,7
BALKAN INVESTMENT FOND	3.754.467	3.559.006	-195.461	-5,2
Future fund	58.013.181	56.928.123	-1.085.059	-1,9
Maximus fund	35.551.678	36.525.758	974.080	2,7
WVP BALANCED	741.535	1.595.631	854.096	115,2
WVP PREMIUM	6.348.143	8.635.893	2.287.750	36,0
БОРС ИНВЕСТ ФОНД	3.726.050	4.105.462	379.412	10,2
ВБ Фонд	3.426.114	3.572.613	146.498	4,3
ВИБ ФОНД	7.381.351	6.566.765	-814.587	-11,0
ЈАХОРИНА КОИН	6.813.917	6.941.256	127.339	1,9
АКТИВА ИНВЕСТ ФОНД	6.976.634	6.752.137	-224.497	-3,2
ИНВЕСТ НОВА	15.534.206	15.560.847	26.640	0,2
ПРОФИТ ПЛУС	5.945.303	6.877.208	931.906	15,7
ЕУРОИНВЕСТМЕНТ ФОНД	12.496.465	11.057.559	-1.438.906	-11,5
MS Global Equity	-	939.994	-	-
Укупно	172.778.267	175.728.048	2.949.781	1,7

На дан 31.12.2023. године према структури улагања постоје акцијски и мјешовити инвестициони фондови.

4. Приједлог мјера и активности за 2024. годину

4.1. Извршење Плана рада Комитета за 2023. годину

Активности на финансијском тржишту Републике Српске одвијале су се у сложеним околностима узрокованим глобалним дешавањима, те растом цијена и каматних стопа. Такође на крају извјештајног периода, извршена је анализа Плана рада Комитета за 2023. годину, те је утврђено да је Комитет спроводио активности према наведеном Плану рада, као и да је предузимао мјере и активности у складу са актуелним питањима у том периоду.

Активности планиране Планом рада Комитета за 2023. годину које су средњорочног карактера или захтијевају даљу анализу стања и стварање претпоставки за реализацију, садржане су у Плану рада Комитета за 2024. годину.

4.2. План рада Комитета за 2024. годину

У циљу извршавања Законом предвиђених задатака Комитета, у наставку је План рада Комитета за 2024. годину:

Законодавни дио:

Разматрање законских прописа у складу са Програмом рада Владе и Народне скупштине Републике Српске за 2024. годину:

1. Приједлог закона о измјенама и допунама Закона о банкама,
2. Нацрт закона о измјенама и допунама Закона о унутрашњем платном промету,
3. Нацрт закона о измјенама и допунама Закона о микрокредитним организацијама,
4. Приједлог закона о измјенама и допунама Закона о девизном пословању,
5. Нацрт Закона о друштвима за осигурање.

Тематски дио:

1. Предузимање активности у вези са Акционим планом за Заједничко регионално тржиште Западног Балкана за период 2021-2024. године,
2. Предузимање активности на интернализацији јавног дуга Републике Српске,
3. Предузимање активности на реализацији Пројекта консултантске подршке сектору осигурања у БиХ који је подржан од Свјетске банке и ЕУ,
4. Разматрање испуњености предуслова за спровођење законског рјешења постепеног преласка на либерално одређивање премије осигурања од аутоодговорности и предлагање рјешења у складу са оцјеном стања,
5. Праћење активности Агенције за банкарство Републике Српске на усклађивању подзаконских прописа, с циљем очува еквиваленције надзорног и регулаторног оквира у БиХ са регулативом ЕУ, коју је ЕК потврдила Одлуком од 01.10.2021. године, а у складу са усвојеном „Стратегијом приоритетних активности за одржавање усклађености банкарске регулативе са регулативом ЕУ“, за период 2022-2026. године, којом су дефинисани приоритети по годинама,
6. Праћење активности на унапређењу правног оквира и других активности из области спречавања прања новца и финансирања терористичких активности.

Континуиране активности:

1. Разматрање годишњих и полугодишњих извјештаја о стању у сектору банкарства, осигурања и тржишта хартија од вриједности, ради идентификовања потенцијалних проблема и благовременог предузимања мјера,
2. Разматрање извјештаја о раду надзорних органа и предузимање активности ради јачања надзора и раног откривања ризика у финансијском сектору,
3. Извјештај Комитета за координацију надзора финансијског сектора Републике Српске за 2023. годину,
4. Размјена информација о системским ризицима и потребама унапређења финансијског сектора Републике Српске у циљу очувања финансијске стабилности,
5. Праћења реализације Гарантног програма подршке привреде за ублажавање посљедица пандемије болести COVID-19 изазване вирусом SARS-CoV-2,
6. Разматрање актуелних питања у области финансијског посредовања,
7. Разматрање информација у вези са процесом европских интеграција и другим односима са међународним финансијским институцијама у области финансијског сектора (израда Извјештаја о напретку БиХ у процесу европских интеграција, информација за састанке пододбора, акционог плана за реализацију препорука за пододборе и друго).

Остале активности

1. Анализа регулаторног оквира и примјенљивости директива ЕУ из области платног промета,
2. Анализа регулаторног оквира којим се уређује сектор осигурања и примјенљивости релевантних директива ЕУ.

Едукација и организовање семинара:

1. Доношење и реализација плана активности које ће институције чланице Комитета заједно проводити у циљу подизања финансијске писмености и заштите интереса корисника финансијских услуга,
2. Учесће и подршка у семинарима за субјекте финансијског сектора у организацији Савеза рачуновођа и ревизора Републике Српске,
3. Организовање заједничких семинара за обвезнике у вези са примјеном Закона о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности и у другим областима од значаја за финансијски сектор.